

УДК373.3/5.016:78

**РОЛЬ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
У РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ТА ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ**

Бившева Т.Ф.

*Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради*

У статті аналізується роль музичного навчання та виховання у розвитку студентів та формування професійної компетенції. Розглядаються напрямки підготовки студентів.

Ключові слова: музичне навчання, професійні компетенції, розвиток студентів.

**РОЛЬ МУЗЫКАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ
В РАЗВИТИИ СТУДЕНТОВ И ФОРМИРОВАНИЕ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ**

Бывшева Т.Ф.

В статье анализируется роль музыкального обучения и воспитания в развитии студентов и формирование профессиональной компетенции. Рассматриваются направления подготовки студентов.

Ключевые слова: музыкальное образование, профессиональные компетенции, развитие студентов.

**THE ROLE OF MUSICAL TRAINING AND EDUCATION IN THE
DEVELOPMENT OF STUDENTS AND THE FORMATION
OF PROFESSIONAL COMPETENCE**

Byvsheva T.F.

The article analyzes the role of musical training and education in the development of students and the formation of professional competence. Examines the directions of preparation of students.

Keywords: music education, professional competence, the development of the students.

Гуманізація змісту та спрямованості освіти в сучасних умовах інформаційної революції вимагає орієнтації навчально-виховного процесу на формування розвиненої, високо кваліфікованої особистості, створення максимально сприятливих умов для розкриття всіх потенційних можливостей індивіда.

Проблема вдосконалення якості підготовки високо професійних фахівців була та залишається однією з най актуальніших для вищої школи, особливо для ВНЗ, педагогічного спрямування. Це зумовлено тим, що сучасний вчитель має бути не лише виконавцем професійних функцій, а й активною творчою особистістю. Саме від професійної майстерності, ерудиції та рівня культури вчителя залежить виховання молодого покоління.

Мета статті – обґрунтування впливу музичного навчання, його специфічного напрямку на розвиток майбутнього професійно-компетентного вчителя.

Немає сумнівів у тому, що сьогодні людині вкрай необхідні наука і комп'ютеризація. Але наука не має в собі етичного критерію, все залежить від того, хто нею володіє. Щоб зберегти моральну гідність та духовне здоров'я, людині потрібне, крім технічних знань, естетичне, тобто музичне та художнє виховання. Тільки мистецтво, впливаючи через функції гуманітарної частини освіти, здатне виховати в сучасної молоді людини цілісний світогляд.

Зважаючи на складність та значущість проблеми треба пам'ятати що підготовка майбутнього вчителя музики повинна мати специфічний напрямок. Навчання має бути орієнтоване на набуття саме тих знань, умінь і навичок, які можуть знадобитися майбутньому вчителю в його практичній діяльності.

Треба сказати декілька слів про контингент студентів, що навчаються на музично-педагогічному відділенні. Дуже часто ці студенти мають дуже слабку музичну підготовку, або зовсім її не мають. Навчати фортепіанній грі студента, який не має музичної підготовки дуже важко, це створює великі труднощі як для студентів, так і для викладача.

На уроках фортепіано студент має оволодіти колом навичок і умінь фортепіанної гри, які будуть потрібні майбутньому вчителю в його повсякденній роботі, а саме: засобами звукоутворення, кантиленною

грою, свідомим звукоутворенням, розвиненим поліфонічним мисленням, грамотною педалізацією та обов'язково відпрацювати техніку гри. На музичних заняттях формуються погляди, смаки, професіоналізм майбутнього вчителя, розвивається його інтелект, творча активність та ініціативність мислення.

Одним із напрямків підготовки студентів у сучасних умовах пропонуємо оголосити використання принципів розвиваючого навчання, яке забезпечує можливість за поточний термін підготувати кваліфікованого вчителя музики.

Першою умовою застосування принципу розвиваючого навчання є засвоєння якомога більшої кількості творів різних стилів і жанрів для збагачення професійної свідомості, музичного досвіду студентів.

Друга умова – це прискорення темпів проходження частини навчального матеріалу, оволодіння необхідними навичками за короткий термін.

Третя умова – використання на уроці відомостей з теорії та історії музики. Таким чином педагог спонукає студента до його власних активних пошуків, робить наголос на пізнавальному боці уроку, підсилює увагу до абстрактно-логічного та образно-уявного мислення. Тим самим підвищує інтелектуалізацію навчального процесу.

Найважливішим чинником є формування в студента активного самостійного мислення, уміння без сторонньої допомоги орієнтуватися в різноманітних явищах музичного мистецтва.

Серед різних видів музичної діяльності є такий, що вкрай потрібний при повсякденній роботі шкільного вчителя музики та відповідає всім чотирьом вищезазначеним принципам розвиваючого навчання. Це – читання з листа, один з найкоротших та найбільш перспективних шляхів загальномузичного розвитку студентів. Читанням з листа є засвоєння максимуму інформації за мінімум часу. Читаючи музику з листа можна всебічно вивчити музичну літературу. Поряд з репертуаром, призначеним для фортепіано, практично вся оперна, симфонічна та вокальна музика доступна для пізнання тому, хто володіє інструментом та вміє читати з листа.

Читання з листа припускає деяку загальну музичну та фортепіанну підготовку, але й само по собі здатне швидко розвивати музичні

та виконавські здібності, особливо внутрішній слух, створює високий рівень розумової та пізнавальної діяльності. Воно необхідне при читанні хорових партитур, вивченні курсу історії музики, без нього неможлива робота над програмою зі спеціального фортепіано вивчення шкільного та дошкільного репертуару.

Найцікавішим та дуже корисним видом роботи є гра в ансамблі, яка «значно поширює музичний світогляд, підвищує музичний тонус, активізує увагу та почуття відповідальності» [2].

Велике навчальне навантаження, постійний брак часу для виконання домашніх завдань не дають змоги відшліфувати об'ємний репертуар, довести його виконання до досконалості. Тому важливим і корисним є метод ескізного вивчення музичного твору. Вивчений таким способом твір не виконується прилюдно на концертній естраді, заключною частиною цієї роботи є етап, на якому студент охоплює в цілому образно-поетичний задум твору, одержує про нього художнє переконливе уявлення.

Треба сказати, що ескізна форма роботи з учнями практикувалась видатними педагогами понад сто років (Нейгауз Г.Г. [3], Серебряков О. [2]). Ескізна форма роботи, як і читання з листа, призводять до збільшення обсягу використаного на уроках музичного матеріалу та безумовно є перспективною формою роботи. Опанування студентами навичок читання з листа та ескізного розучування музичних творів особливо корисні для ознайомлення з величезним обсягом шкільного репертуару, який вибірково виконується на державному іспиті з педагогіки та методики музичного виховання.

Різноманітні методи роботи на уроці, ерудиція та виконавська майстерність викладача мають формувати в студента активне, самостійне творче мислення.

Удосконалення професійної підготовки майбутнього фахівця неможливе без стимулювання розумової активності студента та прищеплення йому навичок самостійної роботи. Розумовий розвиток студента дає дійсно вагомі результати лише тоді, коли він ґрунтується на активній самостійній роботі.

Таким чином, виховання інтелектуальної активності та самостійного ставлення учня до розв'язання різних завдань є важливою метою

викладання будь-якої спеціальності. Щоб виховати в студента активне, самостійне творче мислення треба змушувати його приймати власні рішення. Необхідно ставити такі завдання, зміст яких виключає можливість сторонньої допомоги.

Не можна забувати, що завдання справжнього педагога – це поступове та послідовне самоусунення, вміння прищепити учню ту самостійність мислення, методів роботи самопізнання та вміння досягати мети, яка зветься зрілістю, межею, за якою починається майстерність.

Отже, музичне виховання та навчання, безперечно, має великий вплив на розвиток майбутнього вчителя, стимулює пізнавальну активність, сприяє творчому розвитку потенційних можливостей кожного студента в навчально-виховному процесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма. Освіта України XXI століття. – К., 1994.
2. Коган Г.М. У врат мастерства. Работа пианиста. / Г.М. Коган. – М., 1969.
3. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры. / Г.Г. Нейгауз – М., 1958.